

Leeratelier: Snellezen

Overzicht leeratelier SNELLEZEN

- **Snellezen, waarom?**
- **Situering binnen het actief leren**
- **Snellezen, de theorie**
- **Snellezen, praktisch!**

Snellezen, waarom?

- **Raming hoeveelheid 'geschreven' informatie, per blok (louter 'professioneel')**
 - Blokboek
 - Hoorcollege's (hand-outs)
 - Taken + geraadpleegde boeken / literatuurklapper
 - Praktijkwerkboeken en - opdrachten
 - Aankondigingen via Blackboard en mail
- **Scoor jezelf!**
 - 0= nooit of zeer zelden van toepassing
 - 1= soms van toepassing
 - 2= zeer vaak of steeds van toepassing

Scoor jezelf! (deel 1)

- Ik weet niet hoe ik mijn manier van lezen kan aanpassen
- Ik begin meestal onmiddellijk met het lezen van details
- Ik schrijf nooit iets op tijdens het lezen
- Vooraf neem ik geen tijd om me even te oriënteren
- Ik weet niet hoe ik moet beginnen
- Ik lees een tekst doorgaans maar één keer
- Ik kan de hoofdgedachten moeilijk terugvinden
- Ik weet niet waarop ik kan letten tijdens het lezen
- Ik markeer nooit tijdens het lezen
- Ik lees traag

Scoor jezelf! (deel 2)

- **Mijn aandacht dwaalt af tijdens het lezen**
- **Ik moet vaak teruglezen, omdat ik niet meer weet waarover het gaat**
- **Ik stel mezelf nooit vragen tijdens het lezen**
- **Ik laat mijn boeken liever mooi wit en onbeschreven**
- **Ik neem geen tijd om teksten op een later moment te herhalen**

- **Totaalscore:**

Interpretatie totaalscore

➤ < 7:

Je hebt een goede leestechniek en springt vlot om met leesmateriaal.

➤ 7-15:

Je bezit een aantal leesvaardigheden, maar kan die zeker nog uitbreiden.

➤ >15:

Je vindt het moeilijk om teksten op een vlot tempo te lezen. Je manier van lezen is niet altijd even efficiënt.

Snellezen, waarom?

Door je manier van lezen
aan te passen

en je leestempo
te verhogen,

kan je **meer bereiken**
in dezelfde studietijd

Overzicht leeratelier

- **Snellezen, waarom?**
- **Situering binnen het actief leren**
- **Snellezen, de theorie**
- **Snellezen, praktisch!**

Actief studeren

- ▶ 1. Oriënteren
- ▶ 2. Grondig verwerken
- ▶ 3. Herhalen

1. Oriënteren

- ▶ **Doel?**

Op korte tijd te weten komen waarover studiemateriaal gaat

- ▶ **Hoe?**

Snel door leesmateriaal gaan met kritische geest:
“Wat ga ik lezen?” en “Waarom ga ik dat doen?”

- ▶ **Voordelen?**

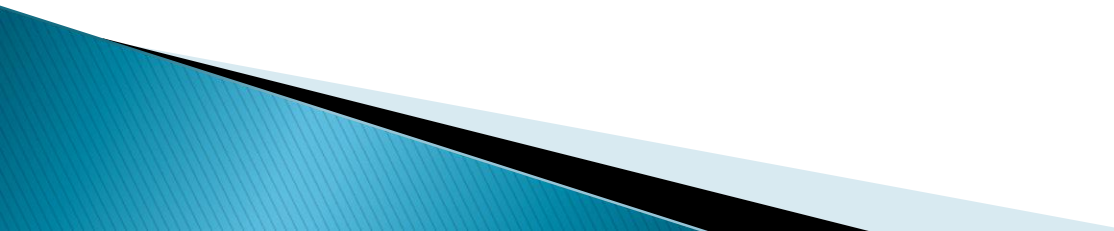
Brein wordt geactiveerd, klaargemaakt
 (“kapstok” / “dossierkast”)

Motivatie staat op scherp

Inzicht in het geheel / overzicht

2. Grondig verwerken

- ▶ 2.1. Begrijpen
 - ▶ 2.2. SSS
 - 2.2.1 Structureren
 - 2.2.2 Samenvatten – Schematiseren
 - ▶ 2.3. Diepere verwerking: reflecteren, analyseren
 - ▶ 2.4. Memoriseren
-

Overzicht leeratelier

- **Snellezen, waarom?**
- **Situering binnen het actief leren**
- **Snellezen, de theorie**
- **Snellezen, praktisch!**

Snellezen, de theorie

- **Begrijpend lezen vs. studerend lezen**
- **Vier manieren van studerend lezen**
 - Oriënterend lezen
 - Zoekend lezen
 - Grondig lezen
 - Herhalend lezen
- **Wat bepaalt het leestempo?**

Begrijpend lezen ↔ studerend lezen

➤ **Begrijpend lezen:**

Begrijpen wat de auteur wil meedelen

➤ **Studerend lezen:**

Op een strategische manier omgaan met de tekst

- Doelgericht: gericht op het verwerven van kennis
- Onderscheid tussen hoofd- en bijzaak
- Diepere analyse, deelaspecten bekijken
- Schematiseren
- Kritisch bevragen

Oriënterend lezen

- **Wat?**
Waarover gaat het? (Globaal overzicht, zonder details)
- **Wanneer?**
 - Tijdens 'oriëntatiefase' van het actief studeren
 - Bij tijdsgebrek
- **Hoe?**
 - Titel + korte inhoud/samenvatting + inhoudstafel
 - Alle titels en ondertitels
 - Van elke alinea eerste twee zinnen en laatste zin
 - Anders gedrukte woorden
 - Tabellen, grafieken en illustraties
 - Samenvattingen, conclusies en gemarkeerde stukken

Zoekend lezen

- **Wat?**
Specifieke informatie snel terugvinden
 - **Wanneer?**
 - Bij het zoeken naar antwoorden op vragen (opdracht vervullen, paper schrijven, open boek examen)
 - Uitleg zoeken over termen of begrippen
 - **Hoe?**
 - Gebruik het (trefwoorden)register
 - Let op de structuur van de tekst (typografische 'hints')
 - Signaalwoorden
 - Bekijk tabellen, grafieken, tekeningen, schema's...
- NB. Voordeel als je zélf de studietekst 'gepersonaliseerd' hebt, tijdens het actief studeren (markeren)!**

Grondig lezen

➤ Wat?

Gericht op volledig begrijpen van tekst

Omvat analyseren – beoordelen (hoofd- en bijzaken zoeken) - structureren - verbanden leggen

➤ Wanneer?

- Tijdens het instuderen van de leerstof (blokken)

➤ Hoe?

- Stel vragen bij wat je leest

- Breng structuur aan tijdens het lezen (sleutelwoorden, tekst markeren, marge gebruiken, kernbegrippen aanduiden, ...)

- Zoek de samenhang van de tekst (adhv. signaalwoorden)

- Blader eventueel terug en verder, herlees indien nodig

Herhalend lezen

➤ Wat?

Oprissen van het geheugen
Controle of je informatie *voldoende en correct* beheerst

➤ Wanneer?

- Na het studeren van een leerstofonderdeel
- Om informatie niet te verliezen of op te frissen
- Voor je naar het examen gaat

➤ Hoe?

- Gemarkeerde stukken (!!!, ???, ...) opnieuw uitdiepen
- Moeilijke woorden of begrippen verklaren en in een zin plaatsen
- Evt. tijdens de grondige leesbeurt lijstje maken van moeilijke woorden (trefwoordenlijst)

De tocht met de mountainbike

(dank aan Lernout en Provost, uit het boek 'Leuker leren')

- Je krijgt een formidabele nieuwe fiets ter beschikking, voor een daguitstap naar de Vlaamse Ardennen (niemand verklapt je de technologische snufjes van je ros...)
- Je puft de Koppenberg op, in de kleinste versnelling... je bent kapot... je ziet niets van het uitzicht...je wil eigenlijk opgeven...
- Plots word je ingehaald door een andere fietser, met precies dezelfde fiets als jij! Hij vliegt je gewoon voorbij!
- Boven vind je de 'kampioen', nagenietend onder een boom...
- Ben je beter getraind of heb je epo gebruikt? Vraag je hem.
- Neen, beter de fiets uitgeprobeerd en alle technologische snufjes gebruikt! Dit is 'high tech': Minder moeite, meer resultaat. Echt niet moeilijk, gewoon doen!

De moraal van het verhaal!

- Je brein is een biologische supercomputer
- Laat een fenomenaal leervermogen toe!
- Maar...

**Waar is de gebruiksaanwijzing?
Wie geeft je de nodige uitleg?**

- Door bepaalde tips (leeratelier) is het haalbaar:
Je kan met weinig moeite (zelfs met plezier),
steeds meer resultaat halen uit je studie

Wat bepaalt het leestempo?

- Wil ik gaan fietsen?
Hoe zit het met mijn **motivatie** om te gaan lezen?
- Waar zitten de versnellingen?
Hoe werkt mijn brein?
- Hoe zijn weers**omstandigheden**, parcours, weg, ...?
Ben ik fit of vermoeid? Zit er **druk** achter (examen)?
- Vergeet niet rond te kijken, te genieten...
Probeer je te **herinneren** waarover het gaat

Remmen op de 'breinfiets'

- **Eerste rem /misvatting:**
lezen doe je met je ogen, eerder dan met je brein!
- **Tweede rem/ misvatting:**
Wat je visueel aangeboden krijgt,
verwerk je best ook auditief!
- **Derde rem/misvatting:**
Om iets goed te begrijpen, moet je langzaam lezen!
Dan onthou je het meteen ook beter...
- **Eerst een paar eenvoudige tests, dan heel veel tips!**

Lezen met je ogen (1)

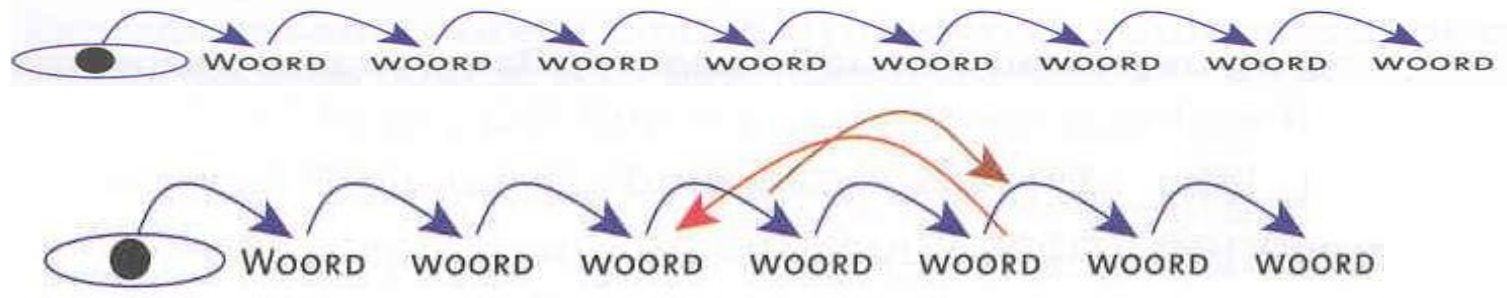
Test je collega

- Ga tegenover je collega-student zitten
- Observeer hem terwijl hij een stukje tekst 'aandachtig' leest

NB. Vraag hem het hoofd stil te houden en volg zijn oogbewegingen tijdens het lezen

- Wat valt je op?

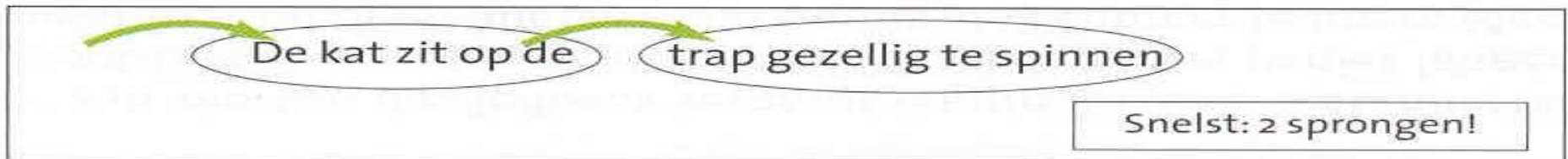
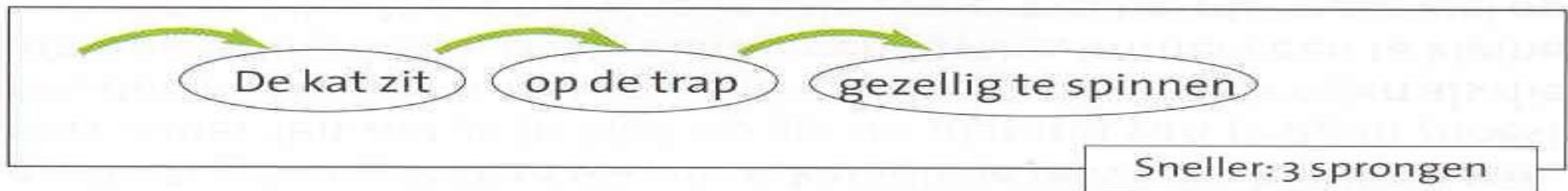
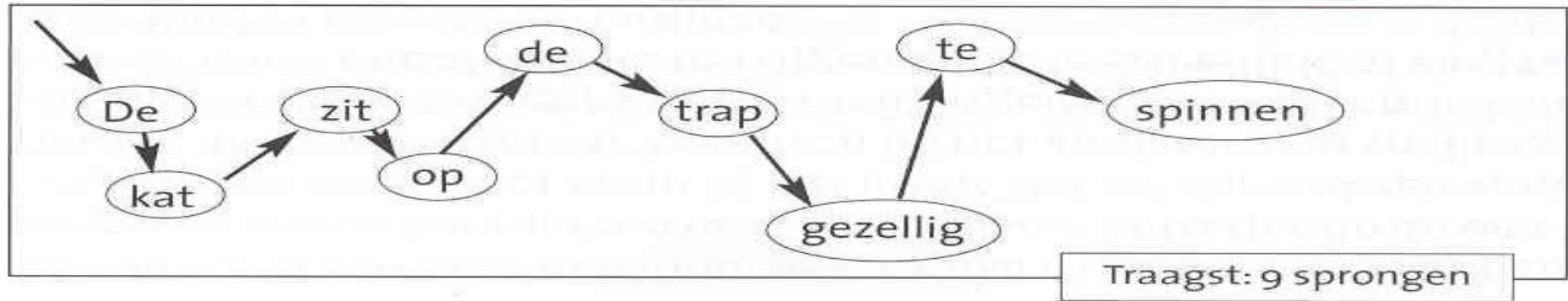
Klassieke oogbeweging, met terugsprong

- Ogen maken sprongbewegingen, van links naar rechts
- Tussenin zijn korte 'rustfasen' ($\frac{1}{4}$ tot $1 \frac{1}{2}$ seconde)
- Af en toe is er een terugsprong
- Hoe verklaar je dit en wat doe je met deze info?

Lezen met **woordgroepen**

→ snelheid neemt toe, begrip blijft =!

Lezen met je ogen – deel 2

Test je collega (2)

- **Ga opnieuw tegenover je collega-student zitten**
- **Vraag hem om énkél met de ogen (hoofd stil) een cirkelbeweging te maken:**
Beschrijf een cirkel van 1 meter doormeter, op een afstand van een halve meter
- **Observeer hem! Wat valt je op?**
- **NB. Draai nadien de rollen om:**
jij vormt de cirkel met je ogen, je collega observeert

Heb je een cirkel gezien?

- Als observator heb je gemerkt dat de ogen van je proefpersoon eerder een 'onregelmatige veelhoek' hebben beschreven...
- Het brein wéét nochtans goed wat een cirkel is, maar de brein-opdracht naar de ogen volgt niet!
- Als je met je vinger in de lucht een cirkel van één meter diameter 'tekent', kan je collega wél een perfecte cirkel vormen met zijn ogen. Het is bovendien veel minder vermoeiend voor de ogen!
- **Hoe verklaar je dit en wat doe je met deze info?**

Lezen met een leeswijzer

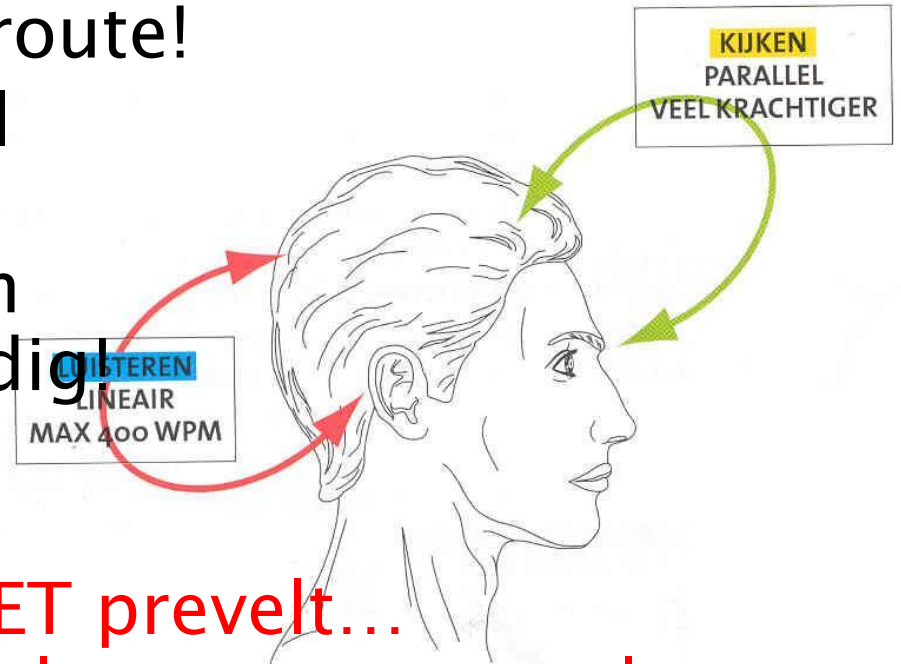
- Een kind dat begint te lezen zet automatisch zijn of haar vingertje op de tekst.
- Ogen werken meer ontspannen en efficiënter wanneer ze een leidraad kunnen volgen.
- Bij het lezen, te midden van al die bladzijden dansende lettertjes, gebruik je best een hulpmiddel!
 - Pen of een potlood is ideaal (ook vinger kan, maar je verliest overzicht)
 - NB. Pen sneller vooruit bewegen, stimuleert je **extra** om **sneller** te lezen.

Hoe heb jij leren lezen?

- In het lager onderwijs gebruikt men twee methoden
 - De fonetische methode:
letters / klanken / woorden.
 - De zie-en-zeg methode:
afbeelding / geschreven woord.
- In beide gevallen eerst luidop, nadien geluidloos.
- Veel volwassen mensen blijven prevelen wat ze lezen (subvocalisatie).
- **Wat is hier fout mee en hoe kan je dit veranderen?**

Visuele route vs. auditieve route

- ▶ Prevelaars gebruiken onbewust de tragere auditieve route!
- ▶ Visuele weg gaat veel 'ruimer' én sneller
- ▶ Beide toegangswegen zijn meestal NIET nodig!
Overlap is ZINLOOS!
- ▶ **Moraal:**
zorg ervoor dat je NIET prevelt...
Onbewuste rem op je leesvermogen valt weg!

Het leestempo, onderwerp van fabeltje drie

- **Je moet grondig, alle letters lezen om te weten wat er staat**
- **Je moet traag lezen, om goed te begrijpen wat er staat**
- **Eenmaal lezen moet volstaan, want als je het eenmaal begrepen hebt, onthou je het wel!**

Proef op de som

- ▶ Volgens een onderzoek op een Engelse universiteit maakt het niet uit in welke volgorde de letters in een woord staan, het enige wat belangrijk is, is dat de eerste en de laatste letter op de juiste plaats staan. De rest van de letters mogen willekeurig geplaatst worden en je kunt vervolgens gewoon lezen wat er staat. Dit komt omdat we niet elke letter op zich lezen maar het woord als geheel.

Leestempo en leesbegrip: een korte test!

- Lees onderstaande zin langzaam en zorgvuldig en neem stukje per stukje in je op!

Snel lezen is voor een goede grip beter dan langzaam lezen

- **Wat valt op?**
 - Lastig om op die manier te lezen, want **hersenen** zijn **niet gemaakt** om zo **langzaam** en stukje bij beetje **tekst op te nemen**.
 - Je gedachten **dwalen** soms **af**. Je hersenen vervelen zich en zoeken naar iets anders om zich mee bezig te houden.

Nog een test: met grote sprongen

- **Probeer het nu eens met volgende zin terwijl je de gegroepeerde woorden als één geheel probeert op te nemen:**

Er is ontdekt dat de hersenen dankzij de ogen veel gemakkelijker informatie absorberen als die informatie gerangschikt is in zinvolle groepen

- **NB. Herlezen is NIET nodig en vertraagt het leestempo! (Zie verder)**

Leesindex

- **Je wil én snellezen én begrijpen wat je gelezen hebt**
- **Je kan de leesindex bepalen:**
 - De snelheid (in woorden per minuut)
 - Het begrip (in % van het gelezene)
- **Wordt uitgedrukt in 'effectieve woorden per minuut' = EWPM**
- **Tijd die je uitspaart door sneller te lezen, kan je gebruiken om 'essentie' te herhalen en te verankeren**
→ **gunstig voor je geheugen!**

Overzicht leeratelier

- **Snellezen, waarom?**
- **Situering binnen het actief leren**
- **Snellezen, de theorie**
- **Snellezen, praktisch!**

Snellezen, praktisch! (de bronnen)

- <http://www.vacature.com/art1426>
- www.leren.nl/cursus/leren_en_studeren/snellezen/
- **Lernout, B. & Provost, I. (2000). Leuker leren. Een praktijkboek voor breinvriendelijke studie. Antwerpen: Standaard Uitgeverij**

Snellezen, praktisch

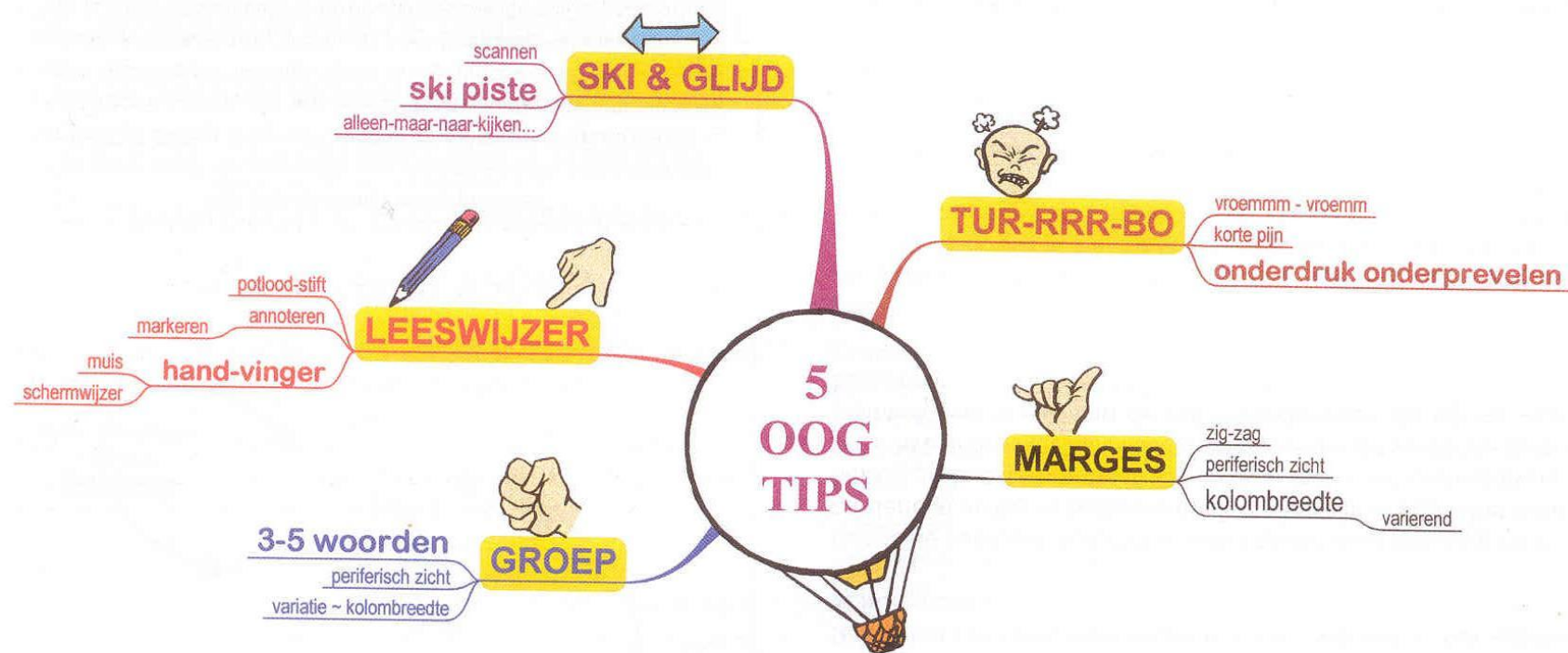
➤ Lees met je ogen!

- Groeperen
- Leeswijzer
- Skiën en glijden
- Turbo
- Gebruik van marges

➤ Lees met je brein!

➤ Zorg voor goede leesomstandigheden

Lezen met je ogen: mindmap!

Lezen in sprongen, woorden **groeperen** en gebruik maken van een **leeswijzer**

- **Ogen doen sprongetjes met tussenin korte pauze (woorden 'absorberen').**
- **Sneller lezen kan met een leeswijzer!**
 - Aantal sprongetjes per regel verminderen
 - Woorden groeperen in ZINVOLLE blokjes van **4 à 5 woorden**
- **Hoe sneller je leest of hoe grotere sprongen je maakt, hoe beter je de tekst begrijpt!**
(Zie vroeger)

Lezen met je perifeer blikveld, maak gebruik van richtinggevers (=marges)

➤ Centraal blikveld (20%) – perifeer blikveld (80%)

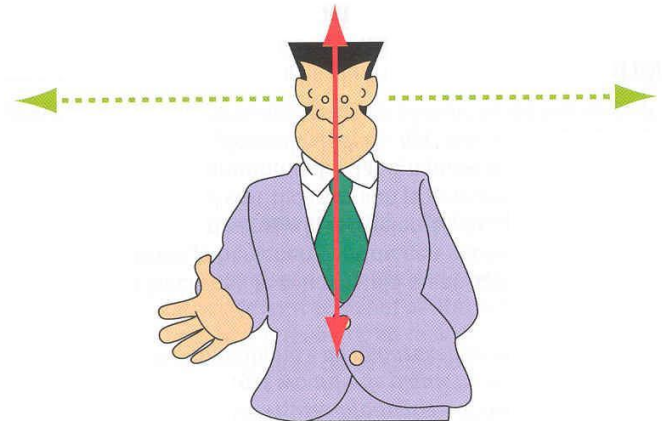
- Hoe?

Tekst iets verder van je af houden (breder beeld).

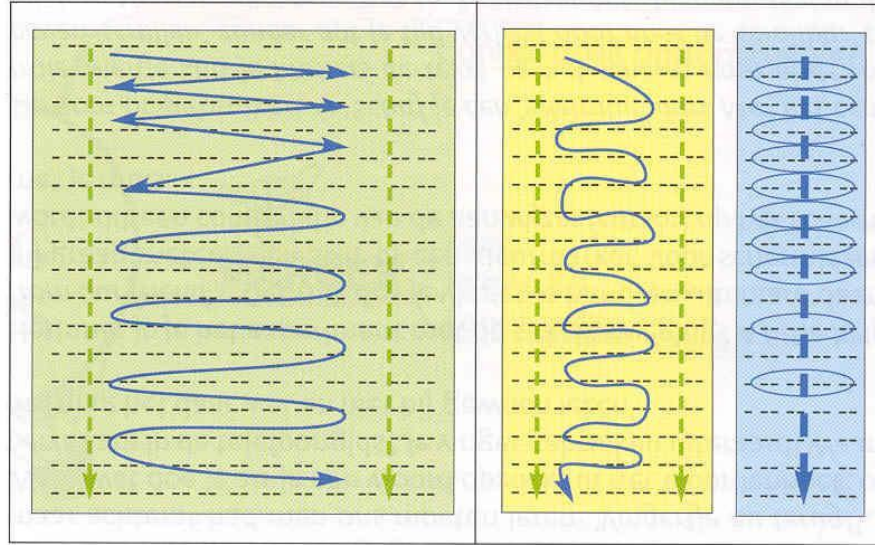
- Voordeel?

- Hersenen **zien** niet alleen regels die **gelezen** worden, maar tegelijk hernemen ze wat je al gelezen hebt én **verkennen** ze wat nog moet komen.
- Dit vermijdt ook een te strakke fixatie door ogen en een te snel vermoeidheid.

➤ NB. Je gebruikt ook je fotografisch geheugen

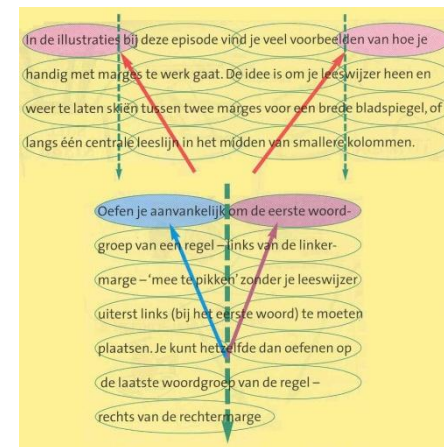
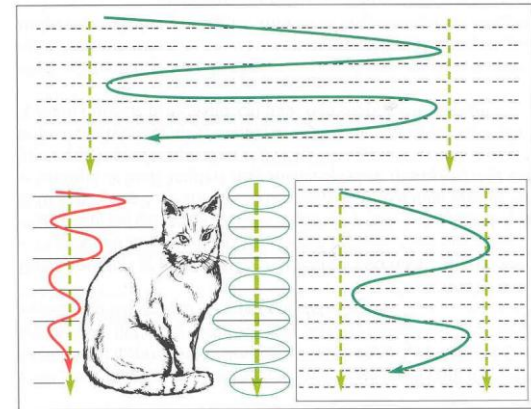
Skieën en aliiden. tussen marges

- ▶ Beginnende skiër (= lezer), gaat voorzichtig over elke regel, telkens weer van links naar rechts
- ▶ Als je vlot kan 'lezen', mag je veel sneller over de tekst 'zwaaien'
- ▶ Op heel gemakkelijke stukken kan je snel heen glijden (schüss)

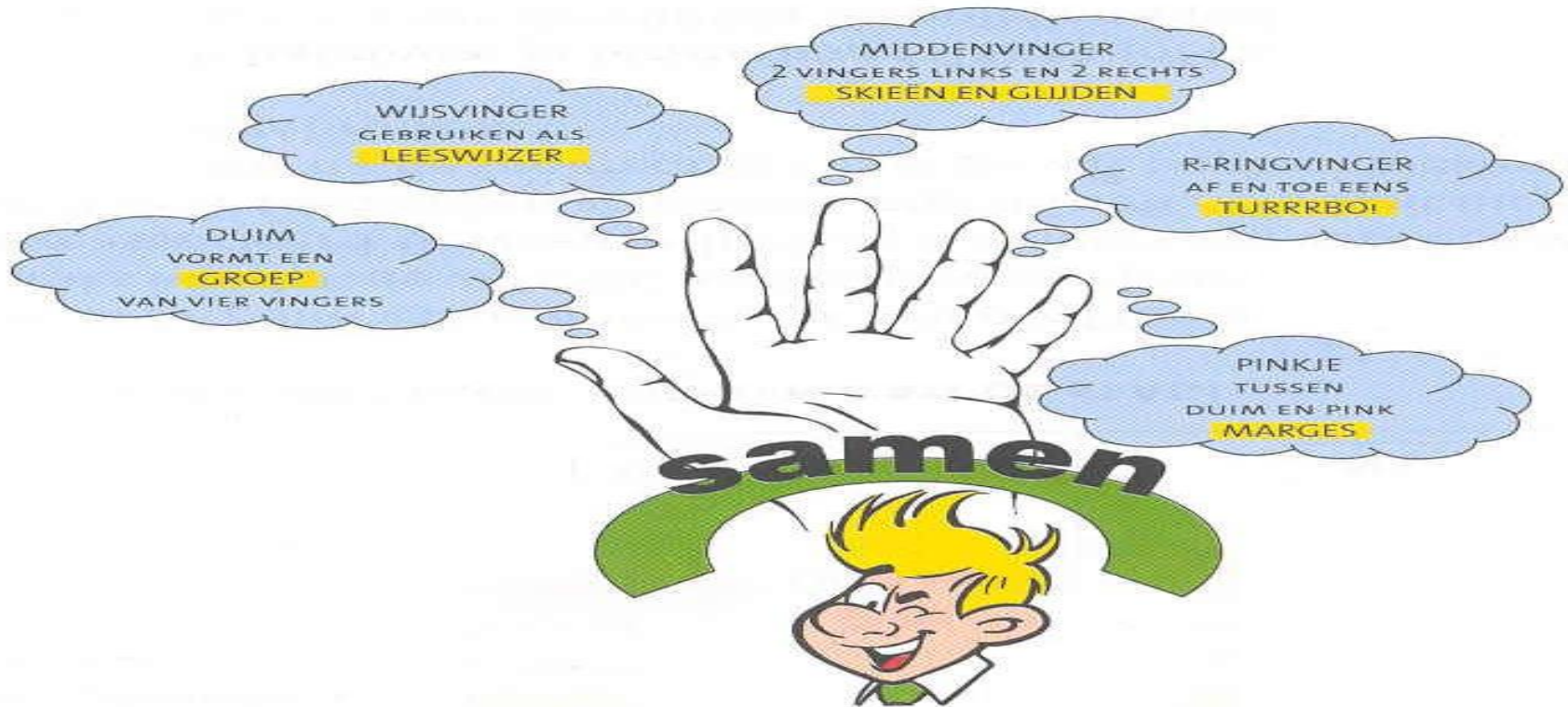
Pas je leessnelheid aan, volgens de tekst: zet je **turbo** op (als het kan!)

- ▶ Bij de oriëntatiefase heb je uitgemaakt welke stukken van **belang** zijn. Daar moet je op focussen!
- ▶ Je kan **marges** gebruiken om je snelheid op te drijven.
- ▶ Bij makkelijke stukken zet je de turbo op: onderdruk je neiging tot **onderprevelen!** (=zinloos tijdsverlies!)

Geheugensteuntje voor de vijf oogtips: linkerhandpalm!

De LINKERPALM met de OOG-TECHNIEKEN

Slimmer Sneller Lezen – ANKERS voor de linkerhand

- ✓ Bekijk de illustratie en je linkerhandpalm.
- ✓ Maak gebaren met je duim en je vingers volgens de suggestie op de tekening.
- ✓ Pas de OOG-technieken toe, door ze eerst elk afzonderlijk te proberen en in te oefenen.
- ✓ Daarna sluit je je linkerhandpalm want je past de OOG-technieken later allemaal samen toe.

Snellezen, praktisch

➤ Lees met je ogen!

➤ Lees met je brein!

- Surf over de tekst
- Stel vragen bij wat je leest
- Gebruik een helikopter
- Lees sneller en slimmer
- Veranker wat je hebt gele

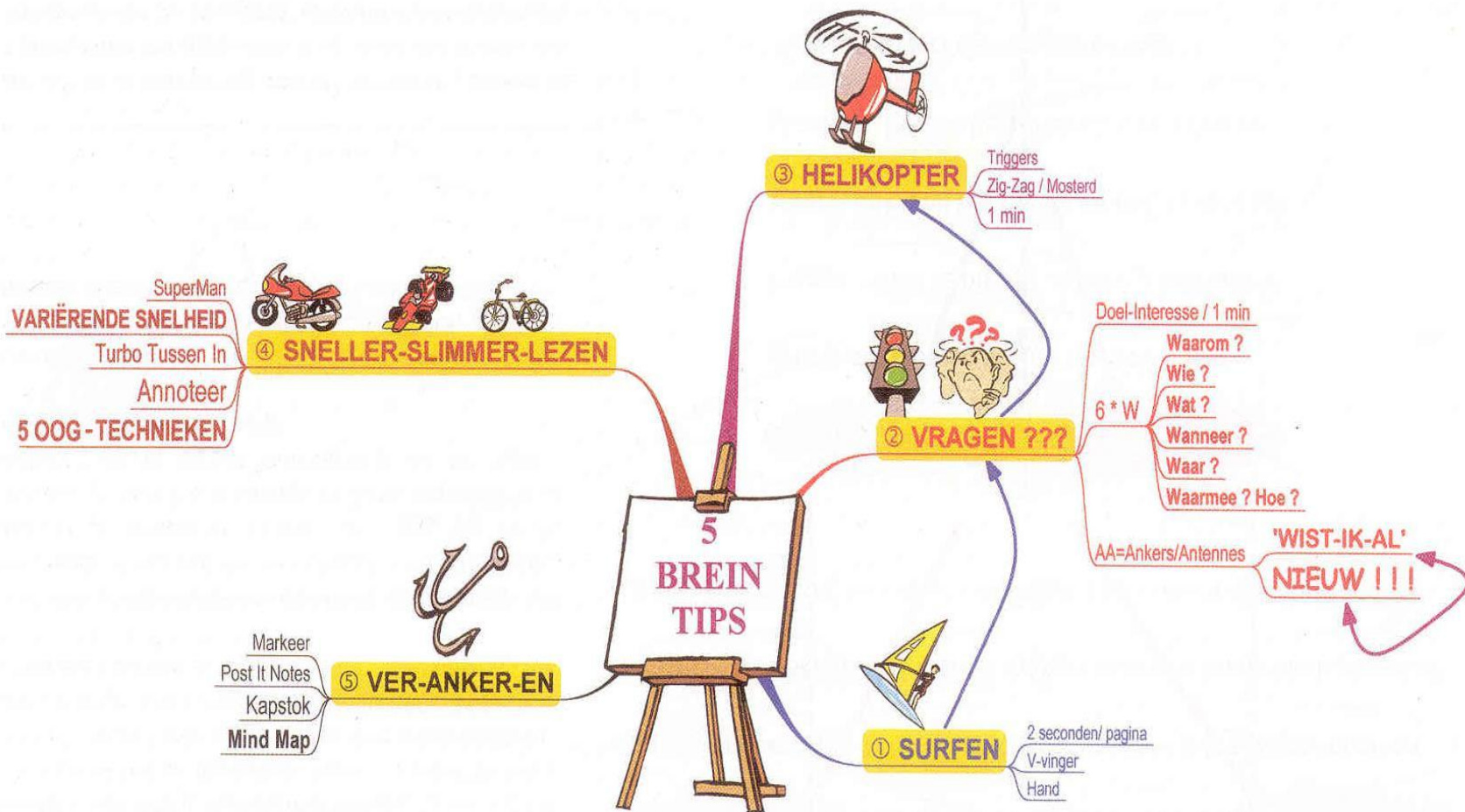
→ PRE-processing

→ Processing !

➤ Zorg voor goede leesomstan

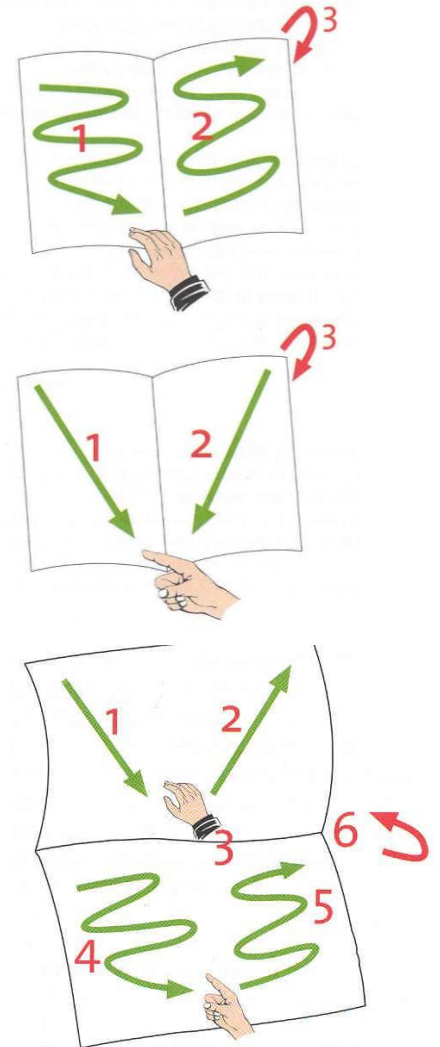
→ POST-processing

Lezen met je brein: mindmap!

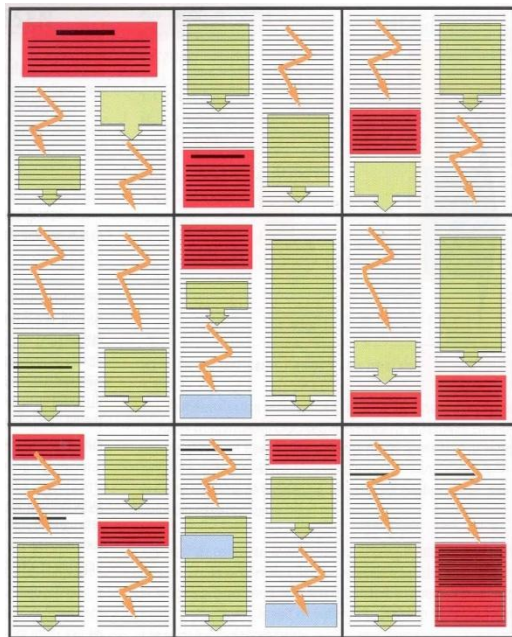

Preprocessing ('voorbereiden' van je brein): **surfen, vragen stellen, helikopteren**

- ▶ Met je vinger glijd je over de verschillende pagina's
- ▶ Je oriënteert je in de tekst (cfr. krantlezen!)
- ▶ Wie, wat, waar, wanneer, waarom en hoe?
- ▶ Wat ken ik al? Wat is nieuw?
- ▶ Wat zijn de belangrijke stukken?

Processing: de tekst 'verwerken'

- Slim en snel lezen (Vb.9 pag.'s tekst)
 - Groen: supersnel, turbo, = 'wist-ik-al'-stukken
 - Oranje pijl: iets lagere snelheid
 - Rood: grondig, traag, indien nodig zelfs luidop! Annoteren en markeren
 - Blauw: Weet ik zelf niet, het wordt niet uitgelegd in het boek! (illustraties?)
- Niet bang zijn iets 'over te slaan'!

Post-processing: **ver-ankeren** van de kennis

- **Tekst opnieuw herlezen (= werkwijze)**
- **Aandacht 'richten' door markeringen/post-it's te volgen**
- **Tijdens processing ook mindmap en/of samenvatting maken**
- **Idealiter 4x herhalen
(na 1 uur, na 1 dag, na 1 week, na 1 maand)**

Geheugensteuntje voor de vijf breintips: je rechterhandpalm

De RECHTERPALM met de BREIN-TECHNIEKEN

Slimmer sneller lezen – ANKERS voor de rechterhand

- ✓ Bekijk de illustratie en je rechterhandpalm.
- ✓ Maak gebaren met je duim en je vingers volgens de suggestie op de tekening.
- ✓ Sluit nu eerst je handpalm en open je duim en de vingers één na één, want je past de BREIN-technieken in een sequentie toe.
- ✓ 1-2-3 is 'PRE-PROCESSING'
- ✓ 4 is het eigenlijke 'PROCESSING'
- ✓ 5 is 'POST-PROCESSING'

Snellezen, praktisch

- **Lees met je ogen!**
→ de vijf oog-tips
- **Lees met je brein!**
→ de vijf brein-tips
- **Zorg voor goede leesomstandigheden**

Creëer goede leesomstandigheden

- **Bepaal doelstellingen**
- **Bereid jezelf voor**
- **Timing**
- **Pas je snelheid aan**
- **Gebruik de tekststructuur**
- **Neem pauzes**
- **Maak het jezelf niet te comfortabel**
- **Vermijd onderbrekingen**

Bronvermelding

- Denissen, K., Léonard, R., Van den Brande, J., Willems, L. (2008). *Studeerwijzer. Op weg naar succesvol studeren*. Brussel: Uitgeverij VUBPRESS.
- Lernout, B. & Provost, I. (2000). *Leuker leren. Een praktijkboek voor breinvriendelijke studie*. Antwerpen: Standaard Uitgeverij
- www.leren.nl
- www.vacature.com
- ...
- Valy, J. Introductiecursus 'Leren leren aan de PHL; PGO'

Vragen?

Bedankt voor uw aandacht!

Europese Unie
Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling

www.golewe.eu

